

REFORMÁTUS KÁNTOR

— Szerkeszti: Bódiss Tamás és Dávid István —

Szokásunktól eltérően rövid igehirdetést közlünk a kántorlapok címdalán. A Jézus megkereszteléséről szóló textus egy a mai református gyakorlatban ismeretlen nap: a vízkereszt ünnepéhez kapcsolódik. Ha az utóbbi két évszázad református énekeskönyveiből el is tűnt az ünnepre való utalás, érdemes tudnunk, hogy még a XVIII. század végi Öreg Debreceniben is külön címmel találjuk a „Kis karatsoni” (Újév napja) és „Víz kereszti” énekeket. (A szerk.)

Krisztus megkeresztelkedett

Lekció: 1Jn 2,7–17; Jn 15,9–17. Textus: Lukács 3,21–38

Az esztendő végére érve a változásoknak, bizonytalanságoknak, félelmeknek és rombolásoknak a világában élénk áll szent igéjében a Változhatatlan, mindig jó és mindig hűséges Isten. Ez a hűséges Isten itt a jelenvaló világban tár-sunkká lett Fiában, a testté lett Igében, és velünk van az év fordulója idején is.

Mai igénkben a két legjelentősebb dolog Jézus személyéről:

Ő az Isten Fia, akiben az Atya kedvét leli. A Nicea-Konstantinápolyi Hitvallás szavaival (a mi gyülekezeteinkből a XIX. század folyamán tűnt el az Egyetemes Keresztyénség Hitvallása, amint a prédikációk túlnyomó többségéből is eltűnt Krisztust hirdetése): aki „Istenből való Isten, világosságból való világosság, igaz Istenből való igaz Isten, született nem teremtett ... egylényegű az Atyával”.

Ő valóságos ember, aki benne van a történelem folytonosságában. Ezért is olvassuk itt Jézus emberi származásának nemzetségtáblázatát. Lukács az egyetlen nem zsidó az evangelisták között. Ő nem Ábrahám-tól, hanem Ádám-tól kezdi Jézus eredetét: Ő valóságos ember, aki nem felette van, hanem szerves része annak a történelemnek, amelyben a Szentírás —mind az Ó-, mind az Újszövetség— élénk tárja üdvösségünk történetét. Itt van tehát az ember, aki Isten, akiben a Teremtő Isten (Jn 1,1–3), —hiszen Ő egy az Atyával és a Szentlélekkel—, belépett az általa teremtett világba és történelembe.

Az esztendő utolsó napján eszünkbe kell idézni, hogy még mindig a karácsony, a Testtétel időszakában vagyunk (kiskarácsony-nagykarácsony). Az

Úr testté lételének 2003. éve ér véget, és kezdődik a 2004. A pártállami időkben ezt igyekeztek elfelejteni (i. e. és i. u.). Azonban ez az év is az Úr éve. (Anno Domini 2004.)

Ezek a megfontolások szükségesek alapigénk teljes mélységének megértéséhez. Aki itt megkeresztelkedik, a bűntől teljes mértékben mentes és tiszta, akinek nincs szüksége arra, hogy megkeresztelkedjék. Ugyanis János keresztsége arról beszélt, hogy a bűn ill. a bűnös halált érdemel. (Rm 6,23) Ezt hirdette János, és aki elfogadta üzenetét, azt lenyomta a víz alá, ami jelképesen a meghalást jelentette. Majd ugyanabban a pillanatban kiemelte a bűnöst a halálból. Nála azonban még az ítélet hangsúlyos. Jézusnál már a halálból való új élet. Ezt fejezi ki a Rm 6,3–6. A kereszteselésben együtt meghalunk Krisztussal, hogy vele együtt feltámadva új életben — azaz Krisztusban járjunk. A Krisztusban (en Christo) kifejezés jelenti Pál nyelvében a hívő embert. A páli magyarázat tulajdonképpen felel arra, miért keresztelkedett meg Jézus: ezzel egyrészt igazat ad Jánosnak, hogy a bűn halált érdemel; másrészt kifejezi Isten együttérzését a bűnös emberrel: Ő, a tiszta és ártatlan vállalja a bűnös sorsát, de nemcsak jelképesen, hanem a későbbi, fizikailag is valóságos megkeresztelkedésében is, amit ő maga tűzzel való keresztségnek nevez. (Lk 12,50)

Megkeresztelésekor az Atya tesz bizonyosságot: A Szentlélek, a Szentháromság harmadik személye száll alá galamb alakjában, amely azóta a Lélek szimbóluma. Jelezve azt is, hogy Krisztus ügye nem plátói értelmezésű, azaz anyagtalan spiritualitás, hanem ebben az Istentől alkotott, fizikai értelemben is valóságos világban megy végbe. A Lélek munkája úgy lelki, hogy az anyagot is —pl. a mannat és a vizet— a pusztában *spiritualissá*, lelkivé teszi. (1Kor 10,3–4) Így tesz bizonyosságot Krisztusról. Ezt teszi később is, az Ő mennybemenetele után pünkösdkor Péter és a Tizenkettő bizonyágtételében, majd később az evangéliumot hirdető szolgák évezredekén átnyúló folytonosságában mind a mai napig: Ő az Isten Fia, az Isten! Ez a keresztyén prédikáció tartalma (2Kor 4,5): Krisztus, az emberré lett Isten hirdetése, aki eljött, hogy elvegye a világ bűneit. E tanúskodással a Szentlélek a Keresztelő munkáját is megerősíti: igazad volt, hogy rámutattál Jézusra. Saruját sem voltál méltó megoldani, de hirdeted a világnak az Ő érkezését. Ezért is ábrázolta egy híres festmény (Grünwald) Jánost aránytalanul nagy mutató ujjal, mert az ő szájából hangzik a szó: Íme az Isten Bíránya! Ez a mai prédikátor feladata, és ez az egész Isten népének, minden gyülekezetnek a feladata, közöttünk is: kinek-kinek egyenként és a gyülekezetben együtt is — hirdetni szóval és életfolytatással, hogy Ő az Isten, aki elhordozta a világ bűneit.

Még egyszer visszatérünk a nemzetségtáblázathoz. A Bibliában azért is van belőlük olyan sok, hogy komolyan vegyük a történelmet, benne a nemzetségek összetartozását, mind az Ő-, mind az Újszövetségi Istennépe történelemben

való jelenlétét, benne az Egyház népe történelmi folytonosságát. Búcsúznak az óévtől, amely előtt ott voltak az előttünk járó nemzedékek egymás után, az apostoloktól a mi hitvalló őseinkig és a mai hitvallókig. Ezekkel együtt vagyunk a történelemben Krisztusban, és hirdetjük Isten Őbenne megjelent kedves esztendejét. (Luk 4,19)

Dicsőség legyen az Atyának, a Fiúnak és a Szentlélek Istennek, amiképpen kezdetben volt és most és mindörökké! Ámen!

Pásztor János

Hagyomány mint haladás

2003 egyházzenei szemszögből¹

Egy esztendőre legalább kétféleképpen tekinthetünk vissza: az eltelt idő mentén szám- és tényszerűen lehet és kell az eseményeket, történéseket egyrésztől dokumentálni, másrésztől azokat sokkal tágabb összefüggésbe helyezve szüntelen értékelní. A kettő szétválaszthatatlan egymástól. A *csak* számok és dátumok szerint tájékozódó értékelés szempillantásnyi idő alatt történelmietlen, összefüggés nélküli értékítélatté válik, ha a szemlélő-értékelő nem kíséri figyelemmel környezetének változásait, s nem méri azokat meglévő, megfogalmazott, tudatosan magunkénak vallott értékeinkhez, melyek egyúttal az előttünk járó, cselekvő, gondolkodó nemzedékek hagyatéka. Örökségünk mába való átültetése, annak hogyanja minden időben nagy kihívás. Reformátori eleinkre, gondolataikra és cselekedeteikre nem hivatkozhatunk ma úgy, hogy nem vesszük figyelembe Református Egyházunk és keresztyén örökségünk megtett történelmi útját: virágzását vagy romlását. Helyzetelemzésünk célja tehát az általános és helyi korjelenségekkel való kritikai szembenézés, valamint a tegnap, a ma és a holnap között húzódó és tudatosan gerjesztett feszültségek feloldása.

Érték- és ízlésválságos világban élünk manapság. Általános korjelenség ez. Lépten-nyomon ennek jeleibe botlunk bele, s szüntelenül szembesülnünk kell alapértékeink, ízlésvilágunk pellengérré állításával, megkérdőjelezésével. A külsőségek sohasem helyettesíthetik a belső értékeket, felállított „ízlés-státusz-szimbólumaink” belső ürességünket nem takarhatják el! Az értékválság nem az értékváltás kérdését veti fel.

Globalizált kultúra, összemossott határok, „diszkriminációmentes értékítélet”, missziós tolerancia, konszenzus helyett kompromisszum? Ezek milyen jövőképpel bírnak? Ma ugyanis „nem divat” európai, egyetemes keresztyén,

¹ A Dunamelléki Református Egyházkerület Közgyűlése által 2003. november 19–20-án hivatalosan megválasztott Egyházzenei Bizottság elnökségének helyzetértékelése.